

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ
У ОПШТИНИ КЊАЖЕВАЦ ЗА ПЕРИОД 2024-2026. ГОДИНЕ**

април 2024. године

Садржај

1. Правни оквир и плански документи релевантни за израду ЛАПЗ-а.....	3
2. Макроекономски оквир за стварање и примену политике запошљавања у општини Књажевац.....	5
3. Демографске карактеристике општине Књажевац.....	7
4. Анализа тржишта рада у општини Књажевац	7
4.1. Запосленост.....	8
4.1.1. Регистрована запосленост	8
4.1.2. Подаци о запослености (према резултатима Пописа становништва 2022. године).....	9
4.2. Неактивност на тржишту рада (према резултатима Пописа становништва 2011. године).....	10
4.3. Просечна зарада	10
4.4. Промене регистроване запослености у периоду од 2000. до 2020. године	11
4.4. Незапосленост и положај рањивих група на тржишту рада.....	12
4.4.1. Млади	13
4.4.2. Лица старости 50-64 године	14
4.4.3. Неквалификовани и нискоквалификовани незапослени	15
4.4.4. Особе са инвалидитетом (ОСИ).....	16
4.4.5. Роми.....	16
4.4.6. Жене	18
6. Анализа проблема, циљеви и мере.....	21
7. Опис мера	23
8. Заинтересоване стране и партнери у реализацији Локалног акционог плана за запошљавање	33
9. Акциони план запошљавања за период 2024-2026. године	35
10. Категорије теже запошљивих лица које имају приоритет у укључивању у мере активне политике запошљавања	56
11. Механизми мониторинга и евалуације.....	58

1. Правни оквир и плански документи релевантни за израду ЛАПЗ-а

Акционим планом запошљавања за период 2024-2026. године у општини Књажевац (у даљем тексту: Акциони план) утврђују се приоритети и мере за унапређење запослености и смањење незапослености на територији општине Књажевац.

Правни основ за доношење Акционог плана је садржан у одредби члана 41. став 1. **Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Сл. гласник РС“, број 36/2009, 88/2010, 38/2015, 113/2017 и 113/2017), којом је потврђено да надлежни орган локалне самоуправе може, по прибављеном мишљењу Локалног савета за запошљавање, усвојити Локални акциони план запошљавања.

Чланом 60. истог Закона утврђена је могућност да локална самоуправа која у оквиру свог Локалног акционог плана запошљавања обезбеђује више од половине средстава потребних за финансирање одређених програма или мере активне политике запошљавања, може поднети захтев надлежном Министарству за учешће у финансирању предвиђених програма и мера.

Одредбама члана 60. Закона утврђено је да јединица локалне самоуправе која спада у неразвијене општине, што је случај са општином Књажевац, може потраживати од Министарства надлежног за послове запошљавања и више од 50% буџета Акционог плана.

Услов за одобравање суфинансирања програма или мера активне политике запошљавања је да локална самоуправа има формиран Локални савет за запошљавање, донет Локални акциони план запошљавања, обезбеђено финансирање дела средстава програма или мера и усклађене програме и мере са приоритетима и циљевима локалног економског развоја и локалног тржишта рада.

Акциони план садржи елементе предвиђене чланом 39. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености:

1. макроекономски оквир за стварање и примену политике запошљавања;
2. стање и токове на тржишту рада, детаљно за наредну и оквирно за наредне три године;
3. циљеве и приоритете политике запошљавања;
4. програме и мере активне политике запошљавања за наредну годину, са одговорностима за њихово спровођење и потребним средствима;
5. финансијски оквир за политику запошљавања и изворе финансирања;
6. носиоце послова реализације Акционог плана;
7. категорије теже запошљивих лица које имају приоритет у укључивању у мере активне политике запошљавања;
8. индикаторе успешности реализације програма и мера из тачке 4. овог става;
9. друге елементе.

Локални акциони план за запошљавање у општини Књажевац за период 2024-2026. године урађен је у складу са Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године и Акциони планом за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године.

Општинска управа – Одељење за привреду и друштвене делатности у припреми и изради Акционог плана користила податке Националне службе за запошљавање – Филијале Зајечар и Републичког завода за статистику. На Акциони план претходно мишљење дао је Локални савет за запошљавање.

Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године и Акциони план за период од 2021. до 2023. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године

Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Сл. гласник РС“, број 18/2021) дефинисани су стратешки правци и приоритети, општи циљ као и појединачни циљеви који треба да буду реализовани у пласном периоду.

Општи циљ : Успостављен стабилан и одрживи раст запослености заснован на људском капиталу и достојанственом раду.

Посебни циљ 1. Остварен раст квалитетне запослености кроз међусекторске мере усмерене на унапређење понуде рада и тражње за радом

Посебни циљ 2. Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада

Посебни циљ 3. Унапређен институционални оквир за политику запошљавања

На основу Стратегије усвојен је **Акциони план за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године** („Сл. гласник РС“, број 22/24).

Акционим планом су дефинисане мере за сваки од посебних циљева, показатељи ефекта и институције одговорне за праћење и остварење реализације. Такође, утврђен је временски оквир за спровођење сваке од мера и финансијски план за спровођење мера.

Акционим планом су утврђене и мере активне политике запошљавања које ће се реализовати у планском периоду, подршка реализацији локалних планских докумената у области запошљавања и категорије теже запошљивих лица.

Програм економских реформи (Economic Reform Programme – ERP) за период од 2024. до 2026. године

Програм економских реформи (Economic Reform Programme – ERP) за период од 2024. до 2026. године је најважнији стратешки документ у економском дијалогу са Европском комисијом и државама чланицама Европске уније (ЕУ). Израда овог документа на годишњем нивоу је значајна за Републику Србију, као државу кандидата за чланство у Европској унији, јер представља припрему за учешће у процесу економског и фискалног надзора држава чланица ЕУ, односно представља укључење у процес европског семестра координације економских политика у ЕУ, о чему се са Европском комисијом разговара у оквиру преговарачког поглавља 17 – Економска и монетарна политика, које је отворено у децембру 2018. године.

Део овог документа је и Анализа по областима и структурне реформе, у којој је под тачком 5.3.7. дата анализа области „Запошљавање и тражиште рада“.

Локални акциони план запошљавања је у складу са Предлогом **Плана развоја општине Књажевац за период 2021-2027. године**.

Приоритетни циљ 1. Плана развоја: Достојанствен рад и одрживи економски раст уз иновације у области привреде

Овај циљ је оријентисан на развој привреде општине Књажевац. Остварење овог циља допринеће промоцији развојно оријентисане политике која подржава продуктивне активности, стварање достојанствених послова, боље зараде, предузетништво, диверзификацију, технолошку надоградњу и иновативност и раст предузетничког сектора. Овај циљ ће, такође, допринети томе да се економски раст раздвоји од деградације животне средине и да се креирају и примене мере политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе.

Предлогом **Стратегије развоја општине Књажевац за период 2021-2025. године** опредељени су:

Општи циљ: Унапређен квалитет живота уз одржив економски раст, развијену инфраструктуру и очувану животну средину и

Посебан циљ 1: Повећање конкурентности МСПП сектора и смањење незапослености.

Мера 1.3 Повећање броја запослених кроз мере активне политике запошљавања.

2. Макроекономски оквир за стварање и примену политике запошљавања у општини Књажевац

Тржиште рада у великој мери остаје отпорно на утицај геополитичких догађања. Позитивна кретања на тржишту рада огледају се у расту запослености (регистроване запослености, и то доминантно у приватном сектору), док се успоравање привредне активности и инфлација рефлектују превасходно на реалне дохотке и потрошњу (просечне бруто и нето зараде у периоду јануар-септембар 2023. године, реално су порасле за 1%¹).

Стопа активности (15+) која износи **55,8%**² у **Q3 2023.** (ЕУ-27: 58,1% за становништво 15+, Q3 2023, Eurostat) бележи повећање од 0,7 п.п. у односу на исти квартал претходне године, док **број активних** износи **3,17 милиона** (повећање од 3,9 хиљада међугодишње). Жене имају нижу стопу активности на тржишту рада (49%) од мушкараца (63%), тако да **родни јаз у стопи активности** на тржишту рада износи **14 п.п.**

Стопа запослености (15+) од **50,7%**³ у **Q3 2023.** (ЕУ-27: 54,6% за становништво 15+, Q3 2023, Eurostat) бележи **повећање од 0,5 п.п.** у односу на исти квартал претходне године, док **број запослених** износи **2,89 милиона** (смањење од 3,1 хиљаде међугодишње). Стопа запослености жена износи 44,3% а мушкараца 57,6%, тако да **родни јаз у стопи запослености** на тржишту рада износи **13,3 п.п.** **Самозапослено** (са запосленима или без њих) је 22,3% жена и 77,7% мушкараца у **Q3 2023.**⁴ године. Када је у питању неплаћени породични рад, жене чине већину са учешћем од 73,8% у укупно неплаћеном породичном раду, док учешће мушкараца износи 26,2%.

Просечна нето зарада у септембру 2023.⁵ године износила је око 85 хиљада динара (720 евра), што представља реални раст од 3% м.г. Медијална нето зарада за исти период износила нешто мање од 66 хиљада динара (557 евра), што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа. **Минимална цена рада** у 2024. години, без пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање, износиће 271 динар по радном часу, што је повећање за 17,8%. Тако ће минимална зарада просечно износити 47.154 динара (401 евро) месечно. Такође, повећан је неопорезиви износ зараде на 25.000 динара месечно, чиме је смањено пореско оптерећење.

Стопа незапослености (15+) износи **9%** у **Q3 2023.** (ЕУ-27: 5,9% за становништво 15-74, Q3 2023, Eurostat), остала је непромењена у односу на исти квартал претходне године, док је **број незапослених** **285,7 хиљада** (повећање од 0,9 хиљада међугодишње). Стопа незапослености жена износи 9,6% а мушкараца 8,5%, тако да **родни јаз у стопи незапослености** на тржишту рада износи **1,1 п.п.**

Процес демографског старења становништва, карактеристичан за Републику Србију, манифестује се ниским и стално опадајућим учешћем младих. У Републици Србији је било 1.047.543 младих узраста 15-29 година, од чега 535.413 мушкараца (51,1%) и 512.130 жена (48,9%), **према попису из 2022. године.** Број младих становника смањен је за око 275 хиљада лица или 20,8% у претходних једанаест година (између два пописа / 2011.-2022. година). **Учешће младих у укупном броју становника од 15,8%** се такође смањило за 2,6 п.п. у односу на 2011. годину (18,4%). Поред негативног природног прираштаја (последица ниског наталитета и високог морталитета), присутно је и континуирано иселјавање становништва.

Миграције уопште, а посебно миграције младих, посматрају се углавном као негативни феномен у друштву. Разлог за то је негативни миграциони салдо у коме млади емигрирају из Републике Србије у друге земље или где млади напуштају руралне средине у оквиру унутрашњих миграционих токова и одлазе у градове. Стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором и

¹ РЗС, Саопштење Просечне зараде по запосленом

² РЗС, Анкета о радној снази

³ РЗС, Анкета о радној снази

⁴ РЗС, Анкета о радној снази

⁵ РЗС, Саопштење Просечне зараде по запосленом, септембар 2023.

<https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Html/G20231319.html>

подстицање њиховог повратка, као и привлачење странаца различитих образовних профила, само су неке од мера које Република Србија спроводи, а које су део планских докумената донетих у претходном периоду.

Неповољни демографски трендови указују на неопходност додатног улагања државе у младе у циљу стварања услова за квалитетнији живот у земљи. С обзиром на различитости потреба и изазова са којима се млади суочавају, у последње две године донете су мере које се односе на подстицање рађања, олакшано становање, као и подстицаје за младе за предузетништво. Усвојена је **Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године** („Службени гласник РС”, број 9/23) са приоритетима омладинске политике (фебруар 2023. године), као и **Акциони план за период од 2023. до 2025. године за спровођење Стратегије за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године** („Службени гласник РС”, број 57/23) (јул 2023. године). Такође, започет је процес израде *Нацрта закона о младима* у марту 2023. године у циљу унапређења система финансирања и суфинансирања програма и пројеката од јавног интереса у оквиру омладинске политике; унапређења координације носилаца омладинске политике; унапређења Јединствене евиденције удружења младих, удружења за младе и њихових савеза; стварање услова за професионализацију и стандардизацију омладинског рада, канцеларија за младе, савета за младе и простора за младе.

Оснивање канцеларија за младе у свим јединицама локалне самоуправе важан механизам за ефикасно подстицање развоја омладинске политике на локалном нивоу и већу доступност културним, здравственим, социјалним и другим услугама. Формирано је 140 канцеларија за младе и 78 савета за младе⁶ на локалном нивоу. Изградњом, опремањем и радом 65 омладинских клубова, 73 теретане на отвореном, као и малих спортских терена⁷, створени су услови за квалитетно провођење слободног времена, развијање здравих стилова живота, активно учешће младих у друштву, коришћење и креирање културних садржаја, неформално образовање и информисање прилагођено потребама младих. У порасту је број јавних простора за младе, у којима могу да се реализују активности у локалној заједници и младима пруже интегрисане услуге на локалном нивоу.

Важан партнер на локалном нивоу за директан рад са младима су и **удружења младих/удружења за младе и њихови савези, као и омладински радници, који чине мрежу од преко 1.700 актера** широм Републике Србије, од националног до локалног нивоа. Омладински радници својом стручношћу могу да буду носиоци за стварање и развој међусекторских иницијатива. Омладински радници посебну пажњу у раду посвећују младима из осетљивих група који више нису у систему формалног образовања и који најчешће нису информисани о приликама и могућностима које им се нуде.

И поред оствареног економског раста и позитивних кретања на тржишту рада у Републици Србији, ситуација младих на тржишту рада изискује потребу за даљом системском интервенцијом у циљу уклањања баријера које стоје између младих и тржишта рада. Учешће младих у радној снази веома је ниско по европским стандардима - стопа активности младих (15-24) износи 32,9% у Q3 2023. што је за 9,5 п.п. ниже у односу на просек у ЕУ (ЕУ-27: 42,4%, Q3 2023, Eurostat). Стопа запослености младих (15-24) је 24,7% у Q3 2023. што је за 11,4 п.п. ниже у односу на просек у ЕУ (ЕУ-27: 36,1%, Q3 2023, Eurostat). Стопа незапослености младих (15-24) износи 24,9% у Q3 2023. што је за 10 п.п. више од стопе незапослености младих у ЕУ (ЕУ-27: 14,9%, Q3 2023, Eurostat). Поред тога што нису запослени, значајан број младих истовремено је и ван процеса образовања и обуке - у Републици Србији **NEET⁸ стопа младих (15-24) износи 12,8% у Q3 2023.** што је више од просека у ЕУ (ЕУ-27: 10,1% у Q3 2023, Eurostat), док NEET стопа младих (15-29) износи 15,8% у Q3 2023. што је више од просека у ЕУ (ЕУ-27: 12% у Q3 2023, Eurostat).

Млади након завршетка школовања немају радног искуства, а то је често услов за заснивање радног односа, па транзиција од школе до првог стабилног и/или задовољавајућег посла траје

⁶ Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године

⁷ База података Министарства омладине и спорта на дан 31.12.2021. године

⁸ NEET - Youth not in employment, education or training (млади који нису запослени, нису у процесу образовања, нити су на обуци)

веома дуго. С тим у вези, препозната је важност **нормативног уређења радне праксе**, односно да се кроз стицање практичних знања и вештина унапређује запошљивост и могућност запошљавања на тржишту рада. Радне праксе представљају ефикасан инструмент за прекидање тзв. „зачараног круга неискуства код младих”. Израђен је **Нацрт закона о радној пракси**, који је узео у обзир Препоруку о оквиру квалитета за радне праксе Савета министара ЕУ од 2014. године.

Република Србија **подржава запошљавање младих**, поред осталих активности и мера, и **постепеним увођењем Гаранције за младе**⁹, у сарадњи са свим релевантним министарствима, социјалним партнерима и осталим заинтересованим странама, а у складу са потврђеном Декларацијом Западног Балкана о одрживој интеграцији младих на тржиште рада¹⁰. План имплементације Гаранције за младе Републике Србије за период од 2023. до 2026. године је припремљен, и његово усвајање је у завршној фази. Процењени трошкови реформи политика и иницијатива (мера) планираних у Плану имплементације износе око 4,5 млрд. РСД (око 37,7 милиона евра).

3. Демографске карактеристике општине Књажевац

Општина Књажевац припада групи ЈЛС која има између 20.000 и 30.0000 становника, са 25.341 становника (Извор: Попис становништва 2022.године).

Природни прираштај на 1000 становника износи -18.

Према попису становништва из 1991. године, општина Књажевац је имала 43.300. Број становника се за непуних 30 година смањио 41,47%. Овај податак је показатељ алармантне демографске ситуације, а резултат овако драстичног смањења лежи у ниској стопи природног прираштаја и миграцијама становништва у развијеније регионе и иностранство. Притом, треба нагласити да из општине мигрира младо радно способно становништво у фертилном добу, што је случај у читавој Републици Србији, што додатно утиче на смањење стопе природног прираштаја и смањење броја становника.

Учешће становништва које живи у сеоским насељима је 35,48%. Просечна густина насељености је 21 становника /км², што је сврстава у ретко насељене општине.

Удео становника старости 50-64 у укупном броју становника радног узраста је 37,02% (14.290 становника радно способног узраста) у Књажевцу (Извор: Попис становништва 2022. године).

Ова варијабла је високо негативно корелисана са стопом демографске зависности становништва старијег од 65 година (број становника старијих од 65 година у односу са бројем становника старости од 15 до 64 године), као и са просечном старошћу становништва у ЛС.

Стопа демографске зависности у општини Књажевац је 57,49%.

⁹ Програм Гаранција за младе који се спроводи у државама чланицама ЕУ, пример је интервенције у оквиру које се младима који су неактивни и незапослени приступа кроз сарадњу различитих сектора и социјалних партнера, укључујући и организације цивилног друштва, а у циљу дугорочно одрживе интеграције на тржиште рада.

¹⁰ Декларација је потврђена на Другом министарском састанку ЕУ – Западни Балкан, који је одржан 8. јула 2021. године у Словенији.

Просечна старост становништва је 49,51 година. Просечна старост становништва у Републици Србији, без Косова и Метохије је 43,85 године.

Удео неписмених лица 15-64 у укупном становништву радног узраста се креће од испод 1% (0,49%). С друге стране, удео компјутерски неписмених лица старијих од 15 година у укупном становништву (15+) је веома висок: 40,53%. (Извор: Попис становништва 2022. године).

Образовна структура становништва старијег од 15 година је неповољна. Учешће лица радног узраста са основним образовањем или мање негативно је корелисано са бројем становника и уделом градског становништва, док је позитивно корелисан са уделом пољопривредне запослености према пописним подацима и стопом демографске зависности становништва старијег од 65 година, што указује на чињеницу да је образовна структура у просеку боља у граду, а лошија у срединама где доминира пољопривредна запосленост и у којима је значајан удео становништва старији од 65 година.

Учешће лица радног узраста са основним образовањем или мање (без школске спреме, непотпуно основно образовање и основно образовање) је 29,82%. (Извор: Попис становништва 2022 године).

4. Анализа тржишта рада у општини Књажевац

4.1. Запосленост

4.1.1. Регистрована запосленост

Удео нерегистроване запослености у укупној пописној запослености се дефинише као:

Број запослених по Попису 202 – Број регистрованих запослених 2022*100

Број запослених по Попису 2022

Број регистрованих запослених у 2023. години у општини Књажевац је 7.122.

Удео регистрованих запослених у укупном становништву старости 15-64 у 2022. години је 49,84%.

Учешће регистрованих запослених старости 15-29 година у укупној запослености је 14,5%.

Укупан број регистрованих запослених се састоји од три групе:

- 1) запослени у правним лицима,
- 2) предузетници (лица која самостално обављају делатности и запослени код њих),
- 3) регистровани индивидуални пољопривредници.

Удео регистрованих запослених у наведене три групе:

- 1) запослени у правним лицима: 5.043 (у претходном периоду: 4.798)
- 2) предузетници (лица која самостално обављају делатности и запослени код њих): 1559 (у претходном периоду: 1.449)
- 3) регистровани индивидуални пољопривредници: 78 (у претходном периоду: 98).

Када је у питању **структура регистроване запослености по делатностима**, највећи удео (38%) запослених у *прерађивачкој индустрији* у укупној регистрованој запослености у правним лицима и код предузетника, лица која самостално обављају делатност и запослених код њих..

С друге стране, релативно је висок **удео (28%) запослености у делатностима које се односе првенствено на јавни сектор** (образовање, државна управа и обавезно социјално осигурање, здравствена и социјална заштита, уметност, забава и рекреација) у укупној регистрованој запослености у правним лицима и код предузетника.

Важно је имати у виду да подаци о регистрованој запослености значајно потцењују удео пољопривредне запослености.

Табела 1. *Структура регистрованих запослених по секторима делатности (према општини рада) у 2022. години*

делатност	број лица
пољопривреда, шумарство и рибарство	93
рударство	1
прерађивачка индустрија	2623
снабдевање ел. енергијом, гасом и паром	79
снабдевање водом и управљање отпадним водама	148
грађевинарство	223
трговина на велико и мало и поправка моторних возила	744
саобраћај и складиштење	213
услуге смештаја и исхране	312
информисање и комуникација	86
финансијске делатности и делатност осигурања	45
пословање некретнинама	1
стручне, научне, иновационе и техничке делатности	211
административне и помоћне услужне делатности	203
државна управа и обавезно социјално осигурање	353
образовање	483
здравствена и социјална заштита	581
уметност, забава и рекреација	96
остале услужне делатности	105

4.1.2. Подаци о запослености (према резултатима Пописа становништва 2022. године)

Пописни подаци о економској активности су прикупљани за лица стара 15 и више година. Максимална старосна граница није дефинисана због чињенице да лица могу да буду економски активна и након изласка из тзв. радног контингента (15–64 године). На основу економске активности лица у недељи пред Попис, укупно становништво разврстано је на економски активно и економски неактивно.

Категорија економски активних лица обухвата лица која обављају занимање и незапослена лица.

Контингент лица која обављају занимање чине:

1) лица која су у недељи пред Попис бар један сат обављала било какав посао који је плаћен или ће бити плаћен (у новцу или у натури), независно од тога да ли лице има формално-правни уговор о запослењу, само усмени договор са послодавцем или самостално обавља посао;

2) лица која имају посао, али су из објективних разлога била спречена да га обављају у референтној недељи због болести, годишњег одмора, штрајка и сл.

Незапосленима се сматрају лица која нису радила у референтној недељи, која активно траже посао (преко службе за запошљавање или самостално) и која би могла да почну да раде у наредне две недеље у односу на „критични моменат пописа“. Незапослена лица разврстана су на

лица која су некада радила и лица која траже прво запослење. Лица која у недељи пре Пописа нису радила и нису тражила посао, и која нису била у могућности да почну да раде у року од две недеље уколико би им посао био понуђен, сматрају се економски неактивним лицима.

Удео нерегистроване запослености у укупној Пописној запослености је у Књажевцу у време израде документа није могуће израчунати јер подаци са Пописа 2022. још увек нису објављени.

$$\text{Удео нерегистроване запослености} = \frac{(\text{број активних лица (Попис 2022)} - \text{бр. лица обављају занимање (Попис 2022)}) * 100}{\text{Број активних лица (Попис 2022)}}$$

Стопе запослености су рачунате као удео запослених према Попису у укупном броју становника узраста 15 -64 године, односно:

$$\text{Стопа запослености} = \frac{\text{број запослених (Попис 2022)} * 100}{\text{број становника 15-64 (Попис 2022)}}$$

Стопа запослености према Попису 2022. у Књажевцу је 49,15% (у претходном периоду: 43,80%).

4.2. Неактивност на тржишту рада (према резултатима Пописа становништва 2011. године)

Неактивна лица не обухватају пензионере, децу млађу од 15 година и ученике/студенте. Удео неактивних лица представља однос лица која нису активна у укупном становништву старијем од 15 година.

Обухваћене су следеће категорије неактивних лица: лица са приходима од имовине, лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству и остали. Овај индикатор показује "реалну" неактивност становништва старијег од 15 година, односно удео лица која би могла да буда активна, а нису.

Удео неактивних лица (искључујући категорије: пензионери, деца млађа од 15 година и ученици/студенти) у укупном броју становника, према резултатима Пописа становништва из 2022. године у општини Књажевац није познат јер још увек нису објављени резултати Пописа 2022.

Коефицијент економске зависности, израчунати на основу пописних података, који се рачуна на основу формуле:

$$\text{Коефицијент економске зависности} = \frac{\text{укупно (неактивни + незапослени)} * 100}{\text{Лица која обављају занимање}}$$

У претходном периоду је био **155,32**

Овај показатељ узима у обзир укупну неактивну популацију (децу, ученике/студенте, пензионере, лица са приходима од имовине, лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству и остале).

Дакле, једно лице које обавља занимање је издржавало 1,5 економски зависних лица у општини Књажевац. Узрок овоме лежи не само у броју незапослених већ пре свега великом учешћу старије популације, која није радно активна, у укупном броју становника.

4.3. Просечна зарада

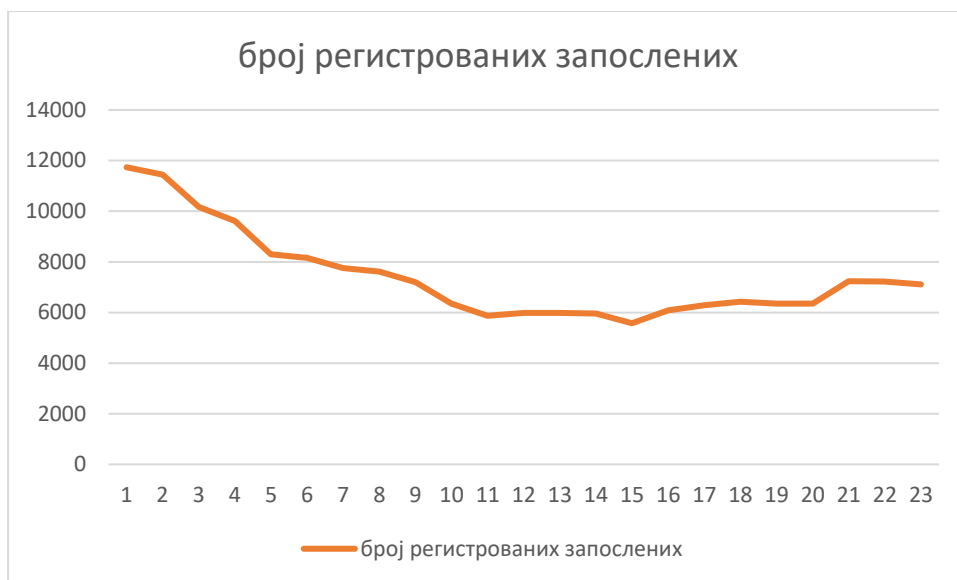
Просечна зарада је испод просека РС. Просечна зарада по запосленом, без пореза и доприноса у јануару 2024. године је износила 72.776 динара. Општина Књажевац има најнижу просечну зараду у Зајечарском округу и једну од најнижих у РС (76% од просека у РС).

4.4. Промене регистроване запослености у периоду од 2000. до 2023. године

година	број регистрованих запослених
2000	11736
2001	11447
2002	10169
2003	9612
2004	8291
2005	8156
2006	7750
2007	7620
2008	7202
2009	6353
2010	5864
2011	5989
2012	5981
2013	5954
2014	5574
2016	6085
2017	6281
2018	6422
2019	6347
2020	6346
2021	7240
2022	7223
2023	7112

Просечна нето зарада исплаћена за јануар 2024. износи 72.776 динара.

Дијаграм: Промена регистроване запослености у периоду 2000-2023. године

Смањење регистроване запослености у периоду 2000-2023 износи 39%. При томе треба имати у виду да се у наведеном периоду и број становника смањило за 32%.

4.4. Незапосленост и положај рањивих група на тржишту рада

Број незапослених лица на евиденцији НСЗ у марту 2024. године у је 2.023.

Удео регистрованих незапослених (према евиденцији НСЗ) у укупном становништву радног узраста у 2024. години износи 14,16%.

Потребно је имати у виду да овако изражени удели не представљају стандардне стопе незапослености. Пре свега, они не узимају у обзир незапосленост према дефиницији Међународне организације рада, већ податке НСЗ о броју регистрованих незапослених, а поред тога, број незапослених није подељен са укупним бројем активних лица, већ са укупним бројем лица радног узраста.

Апроксимације стопа незапослености на нивоу ЈЛС можемо израчунати на основу података са Пописа као:

$$\frac{\text{Број незапослених}}{\text{Број економски активних лица}}$$

Стопа незапослености је у претходном периоду била 20,04%. Резултати пописа у овој области још увек нису објављени.

Потребно је нагласити да једна ЈЛС може да има ниску стопу незапослености због ниске активности.

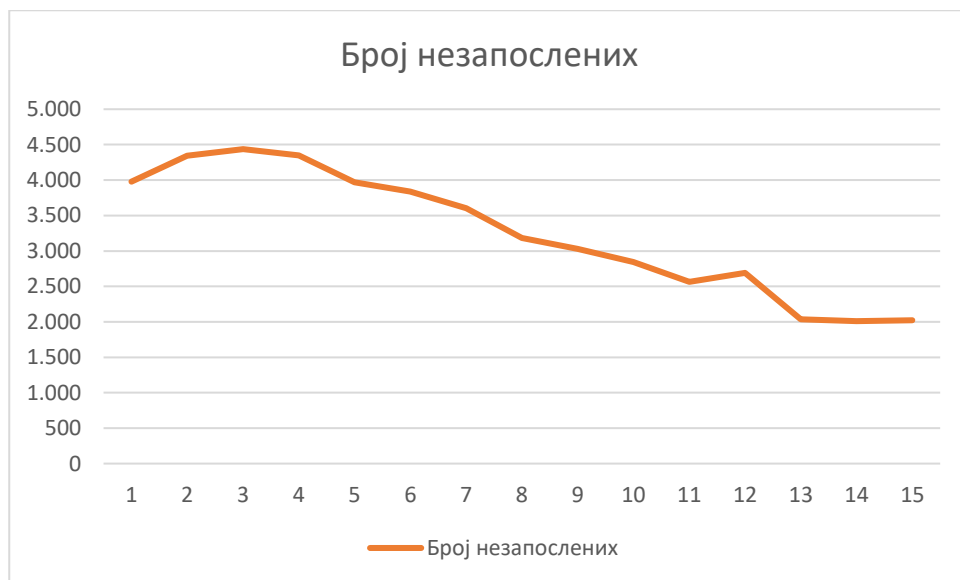
Према подацима НСЗ, удео рањивих (теже запошљивих) група (млади, лица старија од 50 година, Роми, особе са инвалидитетом, неквалификовани и нискоквалификовани незапослени и технолошки вишкови) у укупној регистрованој незапослености у марту 2024. године преко 95%.

Кретање броја незапослених у периоду од 2010. до 2024. године, према евиденцији НСЗ

Број незапослених	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Жене	1.803	1.946	1.928	1.871	1.711	1.701	1.639	1441	1386	1320	1210
Укупно	3.978	4.343	4.437	4.347	3.968	3.836	3.605	3182	3031	2845	2563
% учешћа жена	45,32	44,81	43,45	43,04	43,12	44,34	45,46	45,29	45,73	46,40	47,21

Број незапослених	2021	2022	2023	2024
Жене	1.263	944	933	933
Укупно	2.693	2.037	2.010	2.023
% учешћа жена	46,90	46,34	46,42	46%

Дијаграм: Кретање броја незапослених лица у периоду од 2010. до 2024. године

4.5. Стопа незапослености

	15-30			15-64			50-64		
	укупно	ж	м	укупно	ж	м	укупно	ж	м
Број становника	3064	1484	1580	14290	6939	7351	5291	2720	2571
Број незапослених укупно	372	187	185	2023	933	1090	814	362	452
Стопа незапослених	12,14%	12,47%	11,84%	14,16%	13,45%	14,83%	15,38%	13,31%	17,58%

4.4.1. Млади

Удео младих (15-30) у укупној регистрованој незапослености, према извештају НСЗ је 18,39% .

Табела: Број незапослених младих 15-30 година, НСЗ март 2024.

	укупно	15-19			20-24			25-29		
		укупно	м	ж	укупно	м	ж	укупно	м	ж
број лица	372	61	36	25	156	76	80	155	73	82

Учешће незапослених младих у укупном броју становника истог узраста (Извор: НСЗ март 2024. и у односу на резултате Пописа 2022.

	15-29 (30)		
	незапослени	број становника	%
број лица	372	3.064	12,14%
м	187	1.580	11,84%
ж	185	1.484	12,47%

Табела: Удео младих без претходног радног искуства, НСЗ, март 2024.

	15-19			20-24			25-29			укупно 15-29			учешће у незапослености 15-29		
	укупно	ж	м	укупно	ж	м	укупно	ж	м	укупно	ж	м	укупно	ж	м
број лица	52	23	29	92	48	44	75	41	34	219	112	107	58,58%	60,54%	57,22%

Највеће је учешће младих без претходног радног искуства у старосној групи (20-24), што је промена у односу на претходни период (2021-2023.) када је највеће учешће било у старосној групи 25-29.

Од укупног броја незапослених младих 58.58% је младих који немају претходно радно искуство.

4.4.2. Лица старости 50-64 године

Учешће лица старости 50-64 године у укупној регистрованој незапослености је блиско повезано са демографским карактеристикама ЛС (просечна старост становништва, удели лица старости 50-64 у укупном броју лица радног узраста, природни прираштај, стопа демографске зависности).

Табела Незапослена лица 50-64, НСЗ, март 2024. године

	50-54			55-59			60-64			укупно 50-64		
	Попис 2022.	НСЗ март 2024.	% учешћа	Попис 2022.	НСЗ март 2024.	% учешћа	Попис 2022.	НСЗ март 2024.	% учешћа	Попис 2022.	НСЗ март 2024.	% учешћа
укупно	1722	274	15,91	1615	278	17,21	1954	262	13,41	5291	814	15,38
м	859	131	15,25	778	147	18,89	934	174	18,63	2571	452	1,76
ж	863	143	16,57	837	131	15,65	1020	88	8,63	2720	362	13,31

Напомена: Упоредивање је вршено са подацима из Пописа становништва 2022. године.

Учешће незапослених лица из ове старосне групе која немају претходно радно искуство је 15%, што је изненађујуће висок проценат.

Табела: Незапослени (50-64) који немају претходно радно искуство, НСЗ, март 2024.

	50-54			55-59			60-64			укупно 50-64			учешће у ук. незап. 50-64
	укупно	м	ж	укупно	м	ж	укупно	м	ж	укупно	м	ж	
број нез. лица	51	20	31	38	21	17	32	20	12	121	61	60	155

4.4.3. Неквалификовани и нискоквалификовани незапослени

Учешћа неквалификованих и нискоквалификованих незапослених у укупном броју регистрованих незапослених су генерално виша у ЛС са нижим нивоима образовања. У Књажевцу је 34,23% регистрованих незапослених који су неквалификовани или нискоквалификовани.

Табела Неквалификовани/недовољно квалификовани, НСЗ, март 2024. године

	неквалификовани/ недовољно квалификовани			укупно незапослени			учешће неквалификовани /недовољно квалификовани		
	м	ж	укупно	м	ж	укупно	м	ж	укупно
број незапосл. лица	370	347	717	1090	933	2023	33,94%	37,19%	35,44%

Претходно радно искуство код неквалификованих и нискоквалификованих регистрованих незапослених је повезано са старосном структуром незапослених из ове групе, као и са просечном старошћу становништва у ЛС.

4.4.4. Особе са инвалидитетом (ОСИ)

Табела Старосна структура незапослених особа са инвалидитетом, НСЗ, март 2024. године

Године старости	Књажевац		
	укупно	ж	м
15-19	0	0	0
20-24	2	1	1
25-29	3	0	3
30-34	0	0	0
35-39	0	0	0
40-44	2	2	0
45-49	8	3	5
50-54	3	1	2
55-59	1	0	1
60-64	3	0	3
укупно ОСИ	22	7	15
50-64	7	1	6
учешће 50-64	31,81%	14,23%	40%
15-29	5	1	4
учешће 15-29	22,73%	14,23%	26,67%

У општини Књажевац 25% регистрованих незапослених ОСИ припада старосној групи 50-64, а 13,64% регистрованих незапослених особа са инвалидитетом припада старосној групи 15-29. Трајање незапослености код регистрованих незапослених ОСИ је у просеку веома дуго. Велико је учешће незапослених ОСИ који су на евиденцији НСЗ дуже од годину дана (73%) и чак 27% учешћа незапослених који посао траже дуже од 10 година. Тиме се још једном доказује да су особе са инвалидитетом најтеже запошљива група.

4.4.5. Роми

Удео ромске популације у укупном становништву, према Попису становништва из 2022. је 2,68% у општини Књажевац. Напомињемо да овај податак треба узети са резервом јер је флукуација броја ромске популације велика, што је условљено сталним миграцијама.

Табела Старосна структура незапослених Рома, НСЗ, март 2024. године

године старости	Књажевац		
	укупно	ж	м

15-19	17	8	5
20-24	20	10	10
25-29	18	7	11
30-34	26	15	11
35-39	24	10	14
40-44	19	7	12
45-49	23	9	14
50-54	15	11	4
55-59	20	10	10
60-64	12	3	9
укупно Роми	194	90	104
50-65	47	24	22
Учешће 50-65	24%	26%	21%
15-29	54	35	9
Учешће 15-29	28%	39%	9%

Табела Структура незапослених Рома према дужини тражења посла, НСЗ, март 2024.

Дужина тражења посла	Књажевац		
	укупно	ж	м
до 3 месеца	16	6	10
3-6 месеци	8	4	4
6-9 месеци	8	2	6
9-12 месеци	5	2	3
1-2 године	20	9	11
2-3 године	15	7	8
3-5 година	32	11	21
5-8 година	31	16	15
8-10 година	29	18	11
преко 10 година	30	15	15

укупно	194	90	104
учешће преко 10 година %	15,46%	16,67%	15%
укупно до 1 године %	19%	15%	23%
укупно преко 1 године%	81%	84%	78%

4.4.6. Жене

Учешће жена у укупној регистрованој незапослености је 46,12% .

Табела Квалификациона структура незапослених жена, НСЗ, март 2024. године

Степен стручне спреме	Књажевац			
	укупно	ж	м	учешће
укупно незапослене	32	18	14	56%
I	652	318	334	49%
II	33	11	22	33%
III	472	161	311	34,11%
IV	603	295	308	49%
V	4	2	2	50%
VI-1	94	60	34	64%
VI-2	62	41	21	61%
VII-1	68	27	41	40%
VII-2	0	0	0	0
VIII	0	0	0	0

Највеће је учешће незапослених жена без квалификација (36%) и жена са 4. степеном стручне спреме (32%).

Табела Старосна структура незапослених жена, НСЗ, март 2024. године

године старости	Књажевац			
	укупно	ж	м	учешће
15-19	61	25	36	41%
20-24	156	80	76	51%

25-29	155	82	73	53%
30-34	160	78	82	49%
35-39	208	98	110	47%
40-44	219	105	114	48%
45-49	250	103	147	41%
50-54	274	143	131	52%
55-59	278	131	147	47%
60-64	262	88	174	34%
укупно	2023	933	1090	46%
учешће 50-65	40%	39%	41%	
учешће 15-29	18%	20%	17%	

Учешће младих жена (15-29) је 20%, док је знатно веће учешће старијих жена (50-64) је 39%

Дугорочно незапослених жена (дуже од 1 године) је у општини Књажевац има 68% , од чега је учешће жена које су дуже од 10 година на евиденцији НСЗ 32%.

Табела Структура незапослених жена према дужини тражења посла, НСЗ, март 2024. године

Дужина тражења посла	Књажевац			
	укупно	ж	м	% учешћа
до 3 месеца	263	110	153	42%
3-6 месеци	200	95	105	48%
6-9 месеци	118	49	69	42%
9-12 месеци	85	44	41	52%
1-2 године	248	111	137	45%
2-3 године	157	67	90	43%
3-5 година	253	105	140	42%
5-8 година	250	119	131	48%
8-10 година	127	68	59	54%
преко 10 година	322	165	157	51%
укупно	2033	933	1100	46%

учешће преко 10 година	16%	18%	14%	
учешће до 1 године	33%	32%	33%	
учешће преко 1 године	67%	68%	67%	

Табела Незапослене жене без претходног радног искуства, НСЗ, март 2024. године

године старости	Књажевац			
	укупно	ж	м	% учешћа
15-19	52	23	30	44%
20-24	92	48	44	52%
25-29	75	41	34	55%
30-34	73	40	33	55%
35-39	59	24	35	41%
40-44	54	26	28	48%
45-49	76	28	48	37%
50-54	51	31	20	61%
55-59	38	17	21	45%
60-64	32	12	20	38%
укупно	602	290	312	48%
учешће 50-65	20%	20%	20%	
учешће 15-29	36%	39%	35%	

У претходном периоду је у структури незапослених жена без претходног искуства било највеће учешће старијих од 50 година (33,74%). Сада је ситуација другачија и највеће је учешће жена (15-29), што је природније.

6. Анализа проблема, циљеви и мере

Кључни проблеми и њихови узроци и последице		Циљеви	Мере
Проблем	Низак ниво укупне запослености и спора динамика отварања квалитетних радних места. <i>Стопа запослености у општини Књажевац је 49.15%.</i> <i>Удео регистрованих запослених у укупном становништву старости 15-64 у 2022. години је 49.84%</i> <i>Највећи је удео (38%) запослених у прерађивачкој индустрији (регистрована запосленост)</i> <i>Просечна зарада износи 72.776 динара (нето) и најнижа је у Зајечарском округу и једна од најнижих у Републици Србији (76% просека у РС)</i> <i>Број запослених лица има тренд повећања у последњем трогодишњем периоду и износи 7.122 у 2022. години</i>	Успостављен стабилан и одрживи раст запослености заснован на знању и достојанственом раду	
Проблем	Недовољно ефективна координација политике запошљавања са другим секторским политикама.	1. Остварен раст квалитетне запослености кроз међусекторске мере усмерене на унапређење понуде рада и тражње за радом	
Узрок/ последица	Захтеви тржишта рада се убрзано мењају што доводи до неусклађености знања, вештина и компетенција радне снаге.		1.1. Унапређење услова за развој квалитетне радне снаге
Узрок/ последица	Недовољна међусекторска сарадња, посебно ресора привреде, запошљавања и образовања у предузимању мера и интервенција ради усклађивања понуде и потражње на тржишту рада. Запосленост у делатностима из домена дигиталних технологија недовољно заступљена. <i>Неусклађеност занимања са потребама послодавца, уписна политика образовних институција није у складу са</i>		1.2. Подстицање креирања послова

	потребама тржишта рада, послодавци траже поседовање посебних вештина и знања која се не стичу увек кроз формално образовање.		
Проблем	Незапослена лица суочавају се са отежаном интеграцијом или реинтеграцијом на тржиште рада, а посебно категорије теже запошљивих лица.	2. Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада	
Узрок/ последица	Различите социо-демографске карактеристике (здравствено стање, недовољно или неодговарајуће образовање), професионалне неусклађености понуде и потражње на тржишту рада, доводе до отежане интеграције лица на тржиште рада, због чега без додатне подршке укључивањем у мере активне политике запошљавања незапослена лица немају могућности да побољшају свој положај на тржишту рада.		2.1. Реализација мера активне политике запошљавања
Узрок/ последица	Недовољна доступност и обухват жена мерама усмереним ка економском оснаживању и осамостаљивању. Постојање родног јаза у вредностима основних индикатора тржишта рада, као и неусклађености износа зарада мушкараца и жена за посао исте вредности (платни јаз). <i>Учешће жена у укљученој реинтеграцији је 56%; Учешће незапослених жена без квалификација је изузетно високо (36%), као и жена са 4. степеном стручне спреме (32%); Највеће је учешће жена старијих од 50 година (40%); Изузетно је високо учешће дугорочно незапослених жена (68%), од којих чак 32% дуже од 10 година.</i>		2.2. Побољшање положаја жена на тржишту рада
Узрок/ последица	Положај младих на тржишту рада је неповољнији од положаја опште популације. Узроци су вишеструки у ширем кругу политике запошљавања - дуалном карактеру тржишта рада, у образовном систему, систему социјалних давања, као и систему опорезивања рада (укључујући и доприносе за обавезно социјално осигурање). Док су у процесу образовања млади су мање присутни на тржишту рада, што доводи до високе стопе неактивности. Велики број младих није запослен, није у процесу образовања нити је на обуци, па је њихово учешће у радној снази веома ниско. Недостатак радног искуства, једна је од најчешћих препрека за запошљавање младих.		2.3. Побољшање положаја младих на тржишту рада

	<i>Удео младих (15-30) у укупној рејисированој незапослености је 16% што је веће од рејубличког просека (____%). Највеће је учешће младих без преходној радној искушава (59%).</i> <i>Млади немају развијене вештине тражења посла, нису припремљени за самосталан рад у струци, слабо су мотивисани за предузетништво, немају знања о предузетништву нити материјалних средстава за упуштање у предузетништво,</i>		
Узрок/ последица	Недовољна сензибилизација друштва о могућностима, потенцијалима и оправданости укључивања особа са инвалидитетом на тржиште рада. Низак ниво партиципације особа са инвалидитетом на тржишту рада, недостатак радног искуства и знања и вештина за којима постоји потражња на тржишту рада. <i>Највеће је учешће незапослених особа са инвалидитетом која спадају у старосну групу 50-64 године (32%); Трајање незапослености је изузетно дуго, на евиденцији НСЗ је дуже од годину дана 73%, а чак 27% особа са инвалидитетом дуже од 10 година.</i>		2.4. Побољшање положаја особа са инвалидитетом на тржишту рада
Узрок/ последица	Неповољна образовна структура, недостатак радног искуства и знања и вештина за којима постоји потражња на тржишту рада, велико учешће Рома и Ромкиња у стању социјалне потребе су главне карактеристике ове категорије незапослених. <i>Удео неквалификованих и недовољно квалификованих Рома је велико. Велико је учешће незапослених Рома који су на евиденцији НСЗ дуже од године дана (81%), односно дуже од 10 година (15%).</i>		2.5. Побољшање положаја незапослених Рома и Ромкиња на тржишту рада

7. Опис мера

Мера 1.1. Унапређење услова за развој квалитетне радне снаге

Обуке из области дигиталне писмености и информатике

У циљу осавремењавања наставе на свим нивоима образовања претходних година уведени су предмети који унапређују дигиталну писменост, као и предмети који развијају

предузетништво и предузимљивост као једну од кључних компетенција. У ери дигитализације и убрзаног техничко-технолошког развоја учеснике на тржишту рада треба опремити одговарајућим знањима, вештинама и компетенцијама како би могли да одговоре на захтеве тржишта рада које се мења, али и оспособити да управљају својом каријером током целог живота, с обзиром да се у току радног века, а условљено променама на тржишту рада, појединац суочава са различитим облицима транзиције, не само у смислу промене радног места или послодавца, него и занимања којима се бави. Оно што локална самоуправа може да уради, је организовање и реализација додатних обука из области дигиталне писмености и информатике

Каријерно вођење и саветовање у основним школама

Ова мера обухвата више начина рада са децом али и родитељима. С обзиром на то да је важно да млади препознају своје афинитете и могућности, па и могућности породица из којих долазе и подршке који могу примити од породица, каријерно вођење и саветовање се са овом узрастом ради кроз групни рад, упознавање са занимањима (реални сусрети са професионалцима који се баве одређеним занимањем).

Каријерно вођење и саветовање са такође са овом групом може радити и као индивидуално, коришћењем нове методологије (фотографије занимања, картица компетенција, картица осећања и анамнеза, и питања за скалирање). На основу овог алата врши се процена занимања која на креативан и систематичан начин омогућава истраживање и процену појединих занимања за које је млада особа заинтересована да се профилише кроз своје даље образовање. Ово им помаже да добију јасну слику о сваком занимању и на тај начин лакше донесу одлуку којим занимањем би желели да се баве.

Каријерно вођење и саветовање за средњошколце

За младе из средњих школа овај програм се разликује од онога што се у школама нуди (а то је најчешће избор даљег школовања-факултета). Каријерно вођење је усмерено ка младима који не настављају своје школовање. Овај мера би омогућила младима који желе да се запосле, израду индивидуалне процена сваког кандидата коришћењем различитих алата, а послодавци у том случају добијају писани профил за сваког појединца са његовим карактеристикама (знања, вештине и ставова).

За кандидате који желе да наставе своје образовање, коришћењем разних иновативних алата (пре свега он-лајн алата Basic check) омогућено је младима да сагледају своје когнитивне способности и провере своје опште компетенције. Такође је ту и WejFe квиз који младима даје могућност да сагледају која су препоручена поља даљег образовања, а на основу исказаних ставова кроз овај квиз. Такође за ове кандидате постоји могућност израде индивидуалних профила компетенција.

Јачање капацитета кроз развој "меких вештина"

Ова мера намењена је пре свега ученицима средњих школа и односи се на едукативне тренинге за јачање личних карактерних особина или квалитети које свако од нас поседује. Меке вештине помажу да боље радимо свој посао. Омогућавају да ефектно и ефикасно користимо техничке вештине и знања. Побољшавају начин на који сарађујемо са нашим шефовима, колегама и клијентима. Омогућавају нам да завршимо посао на време. Утичу на то како се осећамо у вези са нашим послом и како нас други доживљавају. Ове обуке спремају младе за тржиште рада и обухватају теме као што су: вештине писање биографије -ЦВбиоја, вештине писања мотивационог писма, интервју са послодавцем, тимски рад, комуникација, решавање сукоба и сл., а у складу са захтевима и потребама младих.

С обзиром на постојећу неусклађеност вештина на тржишту рада, постоји потреба за значајним улагањима у образовање одраслих и промовисање концепта целоживотног учења. Стратегијом запошљавања у републици Србији за период 2021-2026.године предвиђено је успостављање регионалних тренинг центара у оквиру средњих стручних школа као вид подршке како формалном дуалном тако и неформалном образовању, кроз обуке, стручно оспособљавање, доквалификације и преквалификације за које се укаже потреба на тржишту рада.

Реализацији ове мере допринеће и Национална служба за запошљавање, која кроз услуге професионалне оријентације, саветовања о планирању каријере и саветовања за запошљавање, услуге КВиС чини доступним како младима, тако и одраслима. Такође, укључивањем незапослених лица у мере додатног образовања и обуке, директно се делује на усклађивање понуде и потражње на тржишту рада.

Мера 1.2. Подстицање креирања послова

Мере за подстицање привлачења инвестиција представљају вид подршке економском развоју и запослености у приватном сектору, а инвеститорима се оставља слобода избора радника, независно од тога да ли су они регистровани као незапослени или не, да ли су се запослили преласком са другог посла и да ли припадају некој од рањивих група.

У наредном периоду наставиће се са реализацијом **мера додатног образовања и обука у циљу побољшања компетенција, знања и вештина незапослених лица** где ће се предност дати мерама и активностима образовања и обучавања. На овај начин треба у одређеној мери, у краћем року кроз неформално образовање одраслих одговорити на захтеве инвеститора који све теже долазе до нових запослених. Такође, ова сарадња би омогућила ресору запошљавања да синхронизује употребу средстава за мере активне политике запошљавања у складу са усмеравањем директних инвестиција, у циљу припреме радне снаге према потребама инвеститора, а појединци ће добити (јавне) исправе које ће им омогућити мобилност на тржишту рада и образовања.

У наредном периоду наставиће се са **пружањем подршке почетку пословања, али и расту и развоју већ покренутих послова у оквиру микро, малих и средњих предузећа и предузетника**. Овде кључну улогу има Регионална агенција за развој источне Србије - РАРИС, која спроводи јединствен сет програма подршке микро, малим и средњим предузећима и предузетницима, који се састоји из мера финансијске и стручно-едукативне природе, док са друге стране, једна од мера активне политике запошљавања коју спроводи Национална служба за запошљавање јесте додела субвенције незапосленом лицу за самозапошљавање. Ова мера подразумева и пружање стручне подршке односно обуку за развој предузетништва и менторинг услуге. Важно је да се успостави механизам сарадње између ове две институције и омогући лицима, која планирају или су већ започела сопствени посао уз субвенцију Националне службе за запошљавање, да користе стручно едукативне услуге Развојне агенције Србије, која је специјализована у тој области. Ово би допринело бољој селекцији потенцијалних кандидата за отпочињање сопственог бизниса, али и пружило додатну подршку новооснованим привредним субјектима којима би континуирани менторинг, посебно у области маркетинга, пореског и финансијског система, као и информације о другим изворима финансирања, били од великог значаја у првим годинама пословања које су кључне за опстанак и одржање запослености.

Иако се последњих неколико година говори о неопходности увођења **циркуларне економије**, Републици Србији недостају капацитети за поновну употребу и прераду неколико токова секундарних сировина који су неопходни како би се са линеарне прешло на циркуларну економију. Неопходно је боље секторско повезивање са органима надлежним за заштиту животне средине, пољопривреду и енергетику и доследније спровођење закона у овим областима уз значајна улагања у капацитете за прераду, али и у инспекцијски надзор на националном и локалном нивоу.

Република Србија још увек нема национално прихваћену дефиницију **зелених послова**, коју би ради подстицања отварања зелених послова и статистичког праћења броја зелених послова/радних места требало што пре усвојити у складу са дефиницијом УНЕП⁵²/МОР. Према овој дефиницији зелени послови обухватају рад у пољопривреди, производњи, истраживању и развоју, администрацији и услугама који значајно доприносе очувању или поновном успостављању квалитета животне средине. Неопходно је имати у виду и то да зелени послови

морају пре свега да испуњавају критеријуме достојанственог рада, тј. да радници који их обављају морају да остваре право на здравствено и социјално осигурање, да поседују адекватну оспособљеност и опремљеност, и да раде у безбедним и здравим условима, те би требало уложити додатне напоре да се фактички рад ("рад на црно") у управљању отпадом трансформише у зелене послове, што би допринело расту укупне запослености.

Мера 2.1. Реализација мера активне политике запошљавања

Мере активне политике запошљавања спроводи Национална служба за запошљавање у складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености, Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом и прописима о државној помоћи, а критеријуми, начин и друга питања од значаја за спровођење мера активне политике запошљавања уређују се општим актима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Националне службе за запошљавање.

Ради реализације мера активне политике запошљавања, Национална служба за запошљавање расписује јавне позиве и конкурсе.

Посредовање у запошљавању лица која траже запослење, мере активног тражења посла и професионална оријентација и саветовање о планирању каријере, реализују запослени у Националној служби за запошљавање континуирано током календарске године.

2.1.1. Посредовање у запошљавању и пружање подршке за запошљавање

Посредовањем у запошљавању сматрају се послови повезивања лица која траже запослење са послодавцима који исказују потребу за посредовањем у запошљавању, ради заснивања радног односа или друге врсте радног ангажовања. У циљу њиховог успешног повезивања, спроводи се низ активности усмерених ка тражиоцима запослења, односно послодавцима.

2.1.2. Професионална оријентација и саветовање о планирању каријере

Професионална оријентација и саветовање о планирању каријере спроводи се кроз активности информисања и саветовања о могућностима за развој каријере, а ради превенције погрешног избора правца образовања или избора занимања, као и ради јачања компетентности корисника у доношењу делотворних одлука током професионалне каријере. Ове услуге пружају се непосредно у филијалама Националне службе за запошљавање и центрима за информисање и професионално саветовање (ЦИПС), као и преко интернет странице Националне службе за запошљавање.

2.1.3. Мере активног тражења посла

Мере активног тражења посла спровode се пружањем услуга тражиоцима запослења у процесу активног тражења посла, подстицањем њихове запошљивости и јачањем мотивације, самопоуздања и самоефикасности кроз развој вештина активног тражења посла. Мере активног тражења посла као што су обуке за активно тражење посла, обуке у клубовима за тражење посла, тренинг самоефикасности и др., облици су групног рада са лицима која траже посао, са циљем да се тражиоци запослења информишу о ситуацији на локалном тржишту рада и да се оспособе за квалитетно представљање послодавцу.

Пружање подршке тражиоцима запослења и послодавцима спроводи се и кроз организовање сајмова запошљавања.

2.1.4. Додатно образовање и обука

Додатно образовање и обука су мере којима лица стичу нова знања, вештине и радно искуство. Заснива се на анализи потреба тржишта рада, односно потреба послодаваца у погледу потребних знања и вештина неопходних за обављање конкретних послова, утврђених у контактима са послодавцима. У складу са тим, додатно образовање и обуке се реализују за она подручја рада у којима постоји дефицит знања и вештина.

Додатно образовање и обука подразумева спровођење следећих мера:

2.1.4.1. Стручна пракса - подразумева стручно оспособљавање за самосталан рад у струци, за које је стечено одговарајуће образовање, ради обављања приправничког стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита кад је то законом, односно правилником предвиђено као посебан услов за самосталан рад у струци. Намењена је незапосленим лицима без радног искуства у струци, са најмање средњим образовањем и реализује се без заснивања радног односа. Приоритет за укључивање имају незапослене особе са инвалидитетом и Роми.

Стручна пракса се реализује код послодавца који припада приватном сектору, док се највише до 40% укупно планираних учесника може ангажовати у јавном сектору, по следећим приоритетима:

- 1) на пословима здравствених радника;
- 2) на пословима социјалне заштите;
- 3) на пословима образовања и васпитања;
- 4) на пословима правосуђа.

2.1.4.2. Програм промоције запошљавања младих “Моја прва плата” - намењен је младима до 30 година старости, са најмање средњим образовањем, без радног искуства, за обуку за самосталан рад. Спроводи се у складу са Уредбом о Програму промоције запошљавања младих “Моја прва плата”.

2.1.4.3. Приправништво за младе са високим образовањем - подразумева стручно усавршавање за самосталан рад у струци, за које је стечено минимално средње образовање, у циљу обављања стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита уколико је то као услов за рад на одређеним пословима утврђеним законом или прописима, уз успостављање радног односа.

Намењен је незапосленим лицима до 30 година старости, без радног искуства у занимању за које је стечено образовање, а који су на регистру незапослених најмање три месеца.

Особе са инвалидитетом, Роми и млади људи у кућном смештају, хранитељске породице и хранитељске породице, укључени су у ту меру, без обзира на године и трајање евиденције о незапослености.

Омладинске обуке спроводи послодавац који припада приватном сектору.

Национална служба за запошљавање исплаћује послодавцу накнаду трошкова месечне зараде за приправнике са средњим образовањем у висини минималне зараде са одговарајућим порезом и доприносима, а за приправнике са вишим образовањем у висини минималне зараде увећане су за 20 одсто одговарајућим порезом и доприносима. Послодавац је дужан да исплати приправничку плату у складу са законом.

Трајање обуке за младе одређује се законом, односно правилником, а Национална служба за запошљавање такође финансира до шест месеци за младе са средњим образовањем, односно до 12 месеци за младе са вишим образовањем.

2.1.4.4. Стицање практичних знања - подразумева стицање практичних знања и вештина кроз обављање конкретних послова заснивањем радног односа код послодавца који припада приватном сектору и намењено је за:

- незапослена лица без завршеног средњег образовања и лица која су завршила функционално основно образовање одраслих, који у укупном броју планираних полазника учествују са најмање 40%;

- незапослена лица са средњим образовањем која се налазе на евиденцији незапослених дуже од 12 месеци, без обзира на врсту стеченог образовања и радно искуство, а која немају адекватна и применљива знања, вештине и компетенције за обављање конкретних послова.

Приоритет за укључивање имају незапослене особе са инвалидитетом и Роми.

Послодавац заснива радни однос на одређено време са незапосленим лицем и остварује право на накнаду трошкова зараде за укључена лица у висини минималне зараде са припадајућим порезом и доприносима у трајању од три месеца. Послодавац има обавезу да задржи лице у радном односу још три месеца након завршетка мере. У случају да послодавац заснује радни однос на неодређено време са незапосленим лицем на почетку мере или до истека трећег месеца, односно завршетка мере, има право на накнаду трошкова зараде за још три месеца, односно у укупном трајању од шест месеци. Послодавац има обавезу да задржи лице у радном односу још најмање шест месеци након истека финансирања.

2.1.4.5. Обуке за тржиште рада - стицање стручних додатних теоријских и практичних знања и вештина у складу са потребама тржишта рада и послодаваца, а са циљем унапређења запошљивости незапослених лица првенствено теже запошљивих без квалификација или са ниским квалификацијама.

Обуке за незапослене особе са инвалидитетом спроводе носиоци послова професионалне рехабилитације који имају одобрење министарства надлежног за послове запошљавања за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације.

Обуке за лица без завршене средње школе и лица која завршавају основно образовање по моделу функционалног основног образовања одраслих (ФООО) спроводе јавно признати организатори активности образовања одраслих (ЈПОА) и/или средње стручне школе који издају јавно признату исправу.

Специјалистичке информатичке обуке у складу са потребама тржишта рада спроводе лиценцирани извођачи. Приоритет приликом укључивања имају незапослене жене на евиденцији Националне службе за запошљавање.

2.1.4.6. Обуке на захтев послодавца - за незапослене - стицање знања и вештина неопходних за обављање послова на одређеном радном месту, на захтев послодавца који припада приватном сектору, као и предузећа за стручну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом које послују са већинским државним капиталом, уколико не постоје лица са потребним знањем и вештинама за обављање послова на одређеном радном месту на регистру незапослене националне службе за запошљавање. Знање и вештине не задовољавају потребе радног места. Послодавац је дужан да успостави радни однос са најмање 50 одсто лица која су успешно завршила обуку, у периоду од најмање шест месеци.

Национална служба за запошљавање учествује у финансирању трошкова обуке и утврђује износ месечне финансијске помоћи и трошкова превоза за приправнике, у зависности од расположивих средстава и у складу са прописима из области запошљавања и стручне рехабилитације. За укључивање незапослених особа са инвалидитетом, финансирање трошкова обуке може се повећати и до 20 одсто.

Национална служба за запошљавање може да пружи послодавцима додатну услугу обуке ментора.

2.1.4.7. Обуке за потребе послодавца за запосленог - Послодавац који припада приватном сектору може се пријавити Националној служби за запошљавање да учествује у финансирању трошкова обуке за запосленог који нема додатна знања и вештине за обављање задатака и радних задатака са циљем одржавања запослења код тог послодавца. Трошкове учешћа у финансирању обуке за запосленог може сносити Национална служба за запошљавање у складу са расположивим средствима и прописима за доделу државне помоћи.

2.1.4.8. Функционално основно образовање одраслих - Стицање основног образовања у складу са законом, уз могућност стицања надлежности за обављање једноставних послова. Намењен је незапосленим лицима без основног образовања. Национална служба за запошљавање плаћа средства за трошкове превоза учесницима или школским образовним установама.

Национална служба за запошљавање може сносити трошкове припреме особе за завршни испит.

2.1.5. Субвенционисано запошљавање и самозапошљавање

2.1.5.1. Субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих

Субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих подразумева финансијски подстицај, у једнократном износу, послодавцима из приватног сектора, за запошљавање незапослених лица и то:

1. млади до 30 година старости - без завршеног средњег образовања, млади у домском смештају, хранитељским породицама и старатељским породицама;
2. старији од 50 година;
3. Роми;
4. особе са инвалидитетом;
5. радно способни корисници новчане социјалне помоћи;
6. незапослени који се налазе на евиденцији незапослених дуже од 12 месеци;
7. жртве породичног насиља.

Износи субвенције за запошљавање следећих категорија теже запошљивих лица:

1. особе са инвалидитетом;
 2. радно способни корисници новчане социјалне помоћи;
 3. млади у домском смештају, хранитељским породицама и старатељским породицама;
 4. жртве породичног насиља,
- увећавају се за 20%.

2.1.5.2. Подршка самозапошљавању

Подршка самозапошљавању обухвата стручну помоћ и средства у виду субвенције за самозапошљавање.

Стручна помоћ коју може да оствари незапослени који се самозапошљава састоји се од информативних и саветодавних услуга, обуке за развој предузетништва, као и подршке у првој години пословања која се реализује кроз менторинг програм и специјалистичке обуке у НСЗ, регионалним развојним агенцијама и др.

Средства за самозапошљавање одобравају се незапосленом лицу у виду субвенције, у једнократном износу од 300.000,00 динара по кориснику ради оснивања радње, задруге, или другог облика предузетништва, као и за оснивање привредног друштва уколико оснивач заснива у њему радни однос.

Одобравање субвенције за самозапошљавање одређује се на основу оцене бизнис плана, а приоритет за одобравање субвенције имају незапослени који припадају следећим категоријама:

1. млади до 30 година старости;
2. вишкови запослених;

3. Роми;
4. особе са инвалидитетом;
5. жене.

У случају самозапошљавања особа са инвалидитетом субвенција се одобрава у једнократном износу од 330.000,00 динара по кориснику, ради оснивања радње, задруге, или другог облика предузетништва, као и за оснивање привредног друштва уколико оснивач у њему заснива радни однос.

2.1.5.3. Субвенција зараде за особе са инвалидитетом без радног искуства

Послодавац који на неодређено време запосли особу са инвалидитетом без радног искуства има право на субвенцију зараде за ту особу у трајању од 12 месеци од дана заснивања радног односа. Субвенција зараде се одобрава на основу поднетог захтева послодавца, у висини до 75% укупних трошкова зараде са припадајућим доприносима за обавезно социјално осигурање, али не више од износа минималне зараде утврђене у складу са прописима о раду.

2.1.6. Јавни радови

Јавни радови се организују у циљу радног ангажовања теже запошљивих незапослених лица и незапослених у стању социјалне потребе, ради очувања и унапређења радних способности незапослених, као и остваривања одређеног друштвеног интереса.

Јавни радови се организују на подручју оних јединица локалних самоуправа, које према степену развијености утврђеним у складу са посебним прописом Владе припадају:

- 1) трећој групи (у распону од 60% до 80% републичког просека) и
- 2) четвртој групи (степен развијености испод 60% републичког просека) и девастираним подручјима (степен развијености испод 50% републичког просека).

У програм јавних радова укључују се незапослена лица из следећих категорија:

1. радно способни корисници новчане социјалне помоћи;
2. Роми;
3. лица без завршене средње школе;
4. лица која посао траже дуже од 18 месеци;
5. особе са инвалидитетом.

Приоритет за укључивање у меру имају лица из наведених категорија која се први пут ангажују на јавним радовима.

Јавни радови се организују у области социјалне заштите и хуманитарног рада, одржавања и обнављања јавне инфраструктуре, одржавања и заштите животне средине и природе.

Право учествовања у поступку организовања јавних радова имају органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе, јавне установе и јавна предузећа, привредна друштва, предузетници, задруге и удружења.

Јавни радови за особе са инвалидитетом

Јавни радови на којима се ангажују особе са инвалидитетом се могу организовати у свим јединицама локалне самоуправе, независно од степена развијености, у области социјалне заштите и хуманитарног рада, одржавања и обнављања јавне инфраструктуре, одржавања и заштите животне средине и природе и културе.

Јавни радови у које се укључују искључиво особе са инвалидитетом, могу бити одобрени за радно ангажовање најмање три незапослене особе са инвалидитетом.

Послодавац који спроводи јавне радове закључује са незапосленима уговор о раду у складу са прописима о раду и јавним надметањем. Средства намењена организовању јавних радова користе се за:

1) Исплата накнаде за извршени рад лицима ангажованим на јавним радовима (на основу уговора о привременим и повременим пословима у износу до 30.000,00 динара месечно за комплетан фонд радног времена, а то је сразмерно времену радног ангажовања на месечном нивоу, које се повећава одговарајућим порезом и доприносима за обавезно социјално осигурање и који обухвата трошкове доласка и одласка са рада

2) Рефундирање трошкова извођења јавних радова послодавцу (до 2.000,00 динара по лицу, једном, у зависности од трајања јавног рада);

3) Надокнада трошкова обуке (у једном временском року од 1.000,00 динара по ангажованом лицу које је завршило обуку), а који се, у зависности од врсте и сложености рада, могу организовати по интерном програму послодавца који обавља јавни посао или програм образовне установе. По завршетку обуке, лицу се издаје интерни сертификат о стеченим компетенцијама или јавно признати документ уколико је обуку спровео јавно признати организатор активности образовања одраслих.

Приоритет за укључивање у меру дају лица из горе наведене категорије која се први пут баве јавним радовима.

2.1.7. Мере активне политике запошљавања за особе са инвалидитетом које се запошљавају под посебним условима

2.1.7.1. Прилагођавање радног места (кроз техничко и технолошко опремање радног места, средстава за рад, простора и опреме у складу са могућностима и потребама запослене особе са инвалидитетом) рефундацијом послодавцу примерених трошкова прилагођавања радног места у висини до 400.000,00 динара стварних трошкова за прилагођавање радног места по особи са инвалидитетом.

2.1.7.2. Пружање стручне подршке новозапосленој особи са инвалидитетом (радна асистенција код увођења у посао или на радном месту) рефундацијом послодавцу трошкова зараде за лице које је ангажовано на пружању стручне подршке у висини до 50.000,00 динара месечно за пун фонд радних сати односно сразмерно броју радних сати пружене стручне подршке особи са инвалидитетом на месечном нивоу, увећаних за припадајући порез и доприносе за обавезно социјално осигурање, у трајању до 12 месеци.

Мера 2.3. Побољшање положаја жена на тржишту рада

Посебно су жене старије од 50 година које остају без посла обесхрабрене у покушају да се поново запосле, док су младе жене на тржишту рада често суочене са проблемом усклађивања радног и породичног живота. Унапређење њиховог положаја на тржишту рада захтева пружање системске помоћи у форми интегрисаног приступа институција различитих система, уз креирање додатних услуга/мера подршке.

У претходном периоду, у оквиру докумената јавних политика препозната је потреба да се економски положај жена и њихов статус на тржишту рада унапреди. Посебан потенцијал уочен је у области информационо-комуникационих технологија (ИКТ). Осим подстицања ученица да се у свом образовању, а касније и професионално определе за ову област, потребно је жене укључити и у **неформално образовање у области ИКТ**.

Такође, имајући у виду повећање интересовања жена за покретање сопственог посла, поред интензивирања активности на промоцији женског предузетништва, понуди **предузетничких едукативних програма и обука и додели субвенција за самозапошљавање**, потребно је осигурати континуиране **менторске подршке у првим годинама пословања** за дугорочно одржање покренуте самосталне делатности, али и обезбедити и друге врсте подршке укључујући доступност различитих финансијских извора за њен даљи развој и ширење.

Мера 2.4. Побољшање положаја младих на тржишту рада

Ипак, како је и смањење учешћа младих из категорије *HEET* у укупном броју младих резултат пре свега смањења учешћа активних младих, недвосмислено постоји потреба да се ради на приступу, односно моделу за допирање до оних младих који су пасивни, демотивисани и који се сами не обраћају институцијама за подршку. Међутим, и младима који су активни потребна је додатна подршка како би њихова активност резултирала запошљавањем, уместо повлачењем у пасивност услед обесхрабрености.

Недостатак радног искуства, једна је од најчешћих препрека за запошљавање младих. У том смислу наставиће се са **обукама младих без радног искуства**: Стручна пракса, Приправништво за младе са високим образовањем, Стицање практичних знања, Обука на захтев послодавца.

Потребно је реализовање специјализованих **предузетничких едукативних програма и снажне менторске подршке** у првим годинама пословања, али и доступност различитих извора финансијске подршке.

Такође, посебну пажњу је потребно обратити на младе без завршеног средњег образовања, јер се они налазе у тежој ситуацији у односу на младе са завршеним средњим и високим образовањем. У том смислу потребна је реализација програма **доквалификације**.

Мера 2.5. Побољшање положаја особа са инвалидитетом на тржишту рада

Потребно је наставити са стварањем једнаких услова за приступ и останак особа са инвалидитетом на тржишту рада (подстицање запошљавања на отвореном тржишту рада, подизање ефикасности у раду и учењу уз комбиновање различитих поступака кроз инклузивно учење и различите мере подршке и асистенције, успостављање механизма припреме и подршке на радном месту, посебно за особе са инвалидитетом које се запошљавају под посебним условима и др.). Полазну основу за постизање пуне делотворности планираних активности представља примена индивидуалног приступа у процени потреба, базирањем на социјалним критеријумима и нагласком на оно што особа са инвалидитетом може да пружи на тржишту рада, односно интегрисаног пружања услуга (као резултата интензивираних и унапређених међусекторских сарадњи).

Паралелно са унапређењем техника стручног саветодавног рада са незапосленим особама са инвалидитетом потребно је континуирано вршити оцену и процену усклађености расположивих услуга и **мера професионалне рехабилитације особа са инвалидитетом**, као и **подршке послодавцима** (саветодавне и подстицајне мере ради стварања услова за запошљавање и одржање запослења особа са инвалидитетом) са исказаним потребама тржишта рада, ради развоја нових афирмативних мера подршке у дужем временском периоду, које прати одговарајући финансијски оквир.

Мера 2.6. Побољшање положаја незапослених Рома и Ромкиња на тржишту рада

Неопходно је наставити са укључивањем Рома и Ромкиња у мотивационо-активационе обуке како би се повећала њихова мотивисаност и компетенције за активно тражење посла, али и укључивање у **мере активне политике запошљавања, посебно мере додатног образовања и обука**.

Мера 2.7. Побољшање положаја неквалификованих/недовољно квалификованих лица на тржишту рада

8. Заинтересоване стране и партнери у реализацији Локалног акционог плана за запошљавање

Локална самоуправа:

- Успостављање адекватног пословног амбијента за развој предузетништва (поједностављење процедура, смањење локалних такси – административних и комуналних и сл.);
- Прилагођавање локалних услуга у функцији бржег запошљавања (дечја забавишта и обданишта, бољи транспорт, услуге совцијалне заштите намењене корисницима и њиховим породицама и сл.);
- Развој тржишно оријентисаних програма са могућношћу запошљавања теже запошљивих лица;
- Интеграција политике запошљавања у све политике развоја на локалном нивоу (запошљавање на јавним радовима у функцији економског развоја, помоћ старима – запошљавање геронтодомаћица и сл.);
- Уступање простора за нове иновативне програме (технолошки паркови, инкубатори, тренинг центри, центри за професионалну рехабилитацију и сл.);
- Други облици подршке за развој и спровођење иновативних програма.

Послодавци:

- Друштвено одговорно пословање;
- Креирање нових радних места;
- Програми стицања прве радне праксе за младе;
- Запошљавање теже запошљивих категорија лица (старији од 45 година старости, жене, особе са инвалидитетом, приправници и сл.);
- Давање информација о будућим потребама у погледу знања, вештина и способности, дефинисање стандарда занимања и квалификација;
- Спонзорисање пројеката из области запошљавања;
- Учешће у менторским програмима за будуће предузетнике;
- Унапређење флексибилних облика рада уз адекватну социјалну и здравствену заштиту;
- Подршка развоју кластера;
- Предлагање мера за запошљавање теже запошљивих категорија и смањење рада на црно;
- Саветодавна помоћ предузећима у тешкоћама;
- Учешће на сајмовима запошљавања;
- Различити видови подршке за развој иновативних програма и њихово спровођење (тренинг центри) и сл.

Синдикати:

- Подршка запошљавању кроз развој синдикалне свести и конструктивну подршку процесима приватизације у погледу спровођења превентивних мера и усмеравање отпремнина на ново запошљавање;
- Инсистирање на законитости пословања и унапређењу квалитета понуде послова;
- Предлагање модела за развој образовних програма и мера активне политике запошљавања и сл.

Удружења грађана:

- Као промотери у трећем систему могу допринети запошљавању теже запошљивих лица кроз облике стицања радног искуства уз обуку;
- Развој нових услуга и креирање нових радних места (нпр. социјално предузетништво);
- Олакшање приступа на тржиште рада женама кроз услуге у домаћинству и сл.

Образовне институције:

- Имају кључну улогу у развоју конкурентности радне снаге, запошљивости и унапређењу предузетничких вештина и грађанског друштва оријентисаног на акције и промене.

Привредна комора, Регионална агенција за развој источне Србије – РАРИС и Агенција за развој општине Књажевац:

- Развој мапе ресурса;
- Трасирање праваца развоја и пружање консултантских услуга предузећима са вишковима и новим предузетницима.

9. Акциони план запошљавања за период 2024-2026. године

Општи циљ: Успостављен стабилан и одрживи раст запослености заснован на знању и достојанственом раду								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа – Одељење за привреду и друштвене делатности								
Показатељи на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност		Базна година	Циљна вредност у 2026.		Последња година важења АП
Стопа запослености по старосним групама и полу (15-29, 15-64) ¹¹	Проценат (%)	НСЗ, РЗС	(15-29)		2023.	(15-29)		2026.
			Мушкарци	/		Мушкарци		
			Жене	/		Жене		
			(15-64)	49,15%		(15-64)	55,00%	
			Мушкарци			Мушкарци		
			Жене			Жене		
Стопа активности по старосним групама и полу (15+, 15-29, 15-64) ¹²	Проценат (%)	РЗС АРС,	(15+)		2023.	(15+)		2026.
			Мушкарци			Мушкарци		
			Жене			Жене		
			(15-29)			(15-29)		
			Мушкарци			Мушкарци		
			Жене			Жене		

¹¹ Подаци о запослености по полу и старосним групама нису објављени.

¹² Подаци о активности становништва са Пописа 2022. још увек нису објављени.

			(15-64)			(15-64)	
			Мушкарци			Мушкарци	
			Жене			Жене	
Стопа незапослености по старосним групама и полу (15+, 15-29, 15-64)	Проценат (%)	РЗС	АРС,	(15+)		(15+)	
				Мушкарци		Мушкарци	
				Жене		Жене	
				(15-29)	12,14%	(15-29)	10,00%
				Мушкарци	11,84%	Мушкарци	10,00%
				Жене	12,47%	Жене	10,00%
				(15-64)	14,16%	(15-64)	11,00%
				Мушкарци	14,83%	Мушкарци	11,00%
				Жене	13,45%	Жене	11,00%
						2026.	

Посебни циљ 1: **Остварен раст квалитетне запослености кроз међусекторске мере усмерене на унапређење понуде рада и тражње за радом**

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: општина Књажевац

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2025.	Циљна вредност у 2026.
---	---------------	---------------	------------------	--------------	------------------------	------------------------	------------------------

Регистрована запосленост	Број	Регистрована запосленост Статистика запослености зарада, РЗС	- и	2023.			
Неформална запосленост (15+)	Број	АРС, РЗС		2023.			
Запосленост према врсти рада	Проценат (%)	АРС, РЗС		2023.			
Стопа ризика од сиромаштва код запослених	Проценат (%)	СИЛЦ		2023.			
Мера 1.1: Унапређење услова за развој квалитетне радне снаге							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације:							
Период спровођења: 2024-2026. године				Тип мере: регулаторна/ подстицајна			
Показатељи на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2025.	Циљна вредност у 2026.

(показатељ резултата)							
Учешће ђака уписаних у прву годину у систему дуалног образовања у односу на укупан број ђака уписаних у прву годину у средњем стручном образовању	Проценат (%)	извештај средње стручне школе	10%	2023.	20%	20%	20%
Стопа учешћа одраслих (25-64) у формалном и неформалном образовању и обукама	Проценат (%)	НСЗ, Регионални центар за стручно усавршавање	2,5%	2023.			
Стопа учешћа младих (15-24) у формалном и неформалном образовању и обукама	Проценат (%)	НСЗ, Регионални центар за стручно усавршавање, Тимочки клуб Књажевац	20%	2023.	30%	40%	50%
Обухват лица којима је пружена услуга КВиС по	Број, годишње	Извештаји школа, извештај Тимочног клуба Књажевац	800	2023.	850	900	1000

акредитованим програмима КВиС								
Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом			Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
				у 2024.		у 2025.		у 2026.
Буџет општине Књажевац	Програм 10							
	Програмска активност 2003-0003							
Средства донатора (СДЦ, ИПА и др)	/			Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен		
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери спровођењу активности	у Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2024.	2025.	2026.
1.1.1. Обуке из области дигиталне писмености и информатике	Регионални центар за стручно усавршавање	Школе НСЗПослодавци	2026.	Буџет општине	Програм3. Програмска активност 0002	400	400	400

				Средства донатора		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
1.1.2. Каријерно вођење и саветовање у основним школама	Тимочки Књажевац	клуб	основне школе Програм "Знањем до посла - Е2Е"	2026. Средства донатора		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
1.1.3. Каријерно вођење и саветовање за средњошколце	Тимочки Књажевац	клуб	средње школе Програм "Знањем до посла - Е2Е"	2026. Средства донатора		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
1.1.4. Јачање капацитета кроз развој „меких вештина“	Тимочки Књажевац	клуб	Програм "Знањем до посла - Е2Е"	2026. Средства донатора	/	Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
Мера 1.3: Подстицање креирања послова								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: општина Књажевац								
Период спровођења: 2024-2026. године				Тип мере: регулаторна				
Показатељи нивоу (показатељ резултата)	на мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2025.	Циљна вредност у 2026.

Нето стопа креирања послова у малим, средњим и великим предузећима	Проценат (%)	Анкета послодаваца, НСЗ		2023.			
Број подржаних привредних субјеката за развојне пројекте	Број	Извештај Агенције за развој општине Књажевац		2023.			
Учешће лица запослених са евиденције НСЗ у укупном броју запослених на новоотвореним радним местима	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.			
Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		у 2024.	у 2025.	у 2026.			
Буџет РС							
Буџет ЈЛС	Програм 3 ПА0002						
Буџет ЈЛС	Програм 10						

	ПА 2003-0003			
Средства донатора	/	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок завршетак активности	за	Извор финансирања	Веза програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
							2024.	2025.	2026.
1.3.1. Обуке за тржиште рада	НСЗ	општина послодавци РЦСУ	2026.		Буџет РС		500	750	1.000
					донаторска средства		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
1.3.2. Обуке на захтев послодавца – за незапослене	НСЗ	општина послодавци РЦСУ	2026.		Буџет РС		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
					донаторска средства		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
1.3.3. Обуке за потребе послодавца за незапослене	НСЗ	општина послодавци РЦСУ	2026.		Буџет РС		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
					донаторска средства		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат

1.3.4. Реализација Програма подстицања предузетништва, пружања подршке почетку пословања и расту и развоју већ покренутих послова МСПП	ЈЛС	РАРИС	2026.	Буџет РС		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
				средства донатора		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
1.3.5. Субвенције за самозапошљавање	НСЗ	општина послодавци РЦСУ	2026.	Буџет РС	/	/	/	/
Посебни циљ 2: Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: општина Књажевац								
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2023.	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2026.	Циљна вредност у 2026.
Стопа дугорочне незапослености (15+)	Проценат (%)	НСЗ, РЗС	60,24%	2023.				
Стопа запослености (15+)	Проценат (%)	НСЗ, РЗС	39,90%	2023.				

Мера 2.1: Реализација мера активне политике запошљавања							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: општина Књажевац							
Период спровођења: 2024-2026. године				Тип мере: подстицајна			
Показатељи на нивоу мере (показатељ резултата)	единица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2025.	Циљна вредност у 2026.
Пријављене потребе послодаваца за запошљавањем извршилаца на слободним радним местима	Број, годишње	Извештај НСЗ	186	2023.	200	210	220
Учешће запошљавања са евиденције НСЗ у укупном броју незапослених на евиденцији НСЗ	Проценат (%)	Извештај НСЗ	32%	2023.	35%	40%	45%

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
		У 2024.	У 2025.	У 2026.
Буџет ЈЛС	Програм 3 ПА0002	1.000	1.000	1.000

Буџет РС		1.000	1.000	1.000
----------	--	-------	-------	-------

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2024.	2025.	2026.
2.1.1. Реализација додатног образовања и обука	НСЗ	ЈЛС РАРИС РЦСУ	2026.	Буџет РС				
				Донаторска средства		Износ непознат	Износ непознат	Износ непознат
2.1.2. Реализација субвенционисаног запошљавања и самозапошљавања	НСЗ	ЈЛС	2026.	Буџет ЈЛС	Програм 3 ПА 0002	1.000	1.000	1.000
				Буџет РС		1.000	1.000	1.000
2.1.3. Реализација јавних радова	НСЗ	ЈЛС	2026.	Донаторска средства				
				Буџет РС				

Мера 2.2: Унапређење положаја жена на тржишту рада										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: општина Књажевац										
Период спровођења: 2024-2026. године					Тип мере: подстицајна					
Показатељи на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност 2023.	у	Циљна вредност 2024.	у	Циљна вредност 2026.	у
Учешће незапослених жена у мерама АПЗ у односу на укупан број лица укључених у мере	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.						
Учешће жена запослених са евиденције НСЗ у односу на укупан број жена на евиденцији НСЗ	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.						
Учешће жена које су започеле сопствени посао уз доделу субвенције за samozapoшљавање у укупном броју додељених субвенција	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.						

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
		у 2024.	у 2025.	у 2026.
Буџет ЈЛС	Програм 3 Програмска активност 0002	0	200	200

Буџет РС	Програм 0803 Програмска активност 0005			
Средства донатора (ИПА и др)	/	Тачан износ у овом тренутку није одређен	Тачан износ у овом тренутку није одређен	Тачан износ у овом тренутку није одређен

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2024.	2025.	2026.
2.2.1. Неформално образовање у области ИКТ	општина	НСЗ РЦСУ РАРИС	2026.	Буџет ЈЛС	Програм 10 2003-0003	0	200	200
				Буџет РС		износ непознат	износ непознат	износ непознат
				Донаторска средства		износ непознат	износ непознат	износ непознат
2.2.2. Програм подршке женском предузетништву, менторске подршке и обука из предузетништва	општина	НСЗ РЦСУ	2026.	Средства донатора	/	/	/	/

		РАРИС						
2.2.3. Субвенције за самозапошљавање (жене)	општина	НСЗ	2026.	Буџет РС				
				Средства донатора	/	/	/	/

Мера 2.3: Побољшање положаја младих на тржишту рада											
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: општина Књажевац											
Период спровођења: 2024-2026. године						Тип мере: <i>регулаторна</i>					
Показатељи на нивоу мере (показатељ резултата)		Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност 2024.	у	Циљна вредност 2025.	у	Циљна вредност 2026.	у
Учешће незапослених младих у мерама АПЗ у односу на укупан број младих на евиденцији незапослених		Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.						
Млади укључени у пројекте за подстицање запошљавања у оквиру омладинске политике		Број, годишње	Извештај Општинске управе		2023.						
	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.									

Извор финансирања мере		У 2024.	У 2025.	У 2026.	
Буџет РС	Програм 0803 Програмска активност 0005	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
Буџет ЈЛС	Програм 3 Локални економски развој Програмска активност 0002 Програм 14 ПА 1301-0005	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
Средства донатора (ИПА, ГИЗ, СДЦ и др)	/	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2024.	2025.	2026.
2.3.1. Реализације мере Стручна пракса	ЈЛС	НСЗ послодавци	2026.	Буџет ЈЛС	Програм 3 Локални економски развој Програмска активност 0002	1.000.000	1.000.000	1.000.000

				Буџет РС	Програм 0803	1.000.000	1.000.000	1.000.000
2.3.2. Реализација мере приправништва	НСЗ	ЈЛС послодавци	2026.	Буџет РС		/		
2.3.3. Реализација мере приправништва за незапослене са средњим образовањем	НСЗ	ЈЛС послодавци	2026.	Буџет РС	/	/	/	/
2.3.4. Субвенције за самозапошљавање	ЈЛС	НСЗ	2026.	Буџет РС	/	/	/	/
				Средства донатора				
2.3.5. Програм подршке предузетништву младих, менторске подршке и обука из предузетништва	ЈЛС	НСЗ РЦСУ РАРИС	2026.	Средства донатора	/	/	/	/
2.3.6. Подршка реализацији пројеката за подстицање запошљавања младих у оквиру омладинске политике	ЈЛС	НСЗ РЦСУ Министарство омладине и спорта	2026.	Средства донатора Буџет ЈЛС				

Мера 2.4: Побољшање положаја особа са инвалидитетом на тржишту рада							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања							
Период спровођења: 2024-2026. године				Тип мере: <i>регулаторна</i>			
Показатељи на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2025.	Циљна вредност у 2026.
Учешће незапослених ОСИ у мерама АПЗ у односу на укупан број ОСИ на евиденцији незапослених	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.			
Учешће ОСИ запослених са евиденције НСЗ у односу на укупан број ОСИ на евиденцији НСЗ	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.			

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
		у 2024.	у 2025.	у 2026.
Буџет РС	Програм 0803 Програмска активност 0005			
Средства донатора (УНДП, ГИЗ и др)	/	Тачан износ у овом тренутку није одређен	Тачан износ у овом тренутку није одређен	Тачан износ у овом тренутку није одређен

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2024.	2025.	2026.
2.4.1 Програм подршке послодавцима (саветодавне и подстицајне мере запошљавања ОСИ)	НСЗ	ЈЛС послодавци	2026.					
				Буџет РС				
				Средства донатора				
2.4.2. Реализација мере обуке на захтев послодавца за незапослене	НСЗ	ЈЛС послодавци	2026.	Буџет РС	/	/	/	/

2.4.3. Реализација мере Субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих	НСЗ	ЈЛС послодавци	2026.	Буџет РС	/	/	/	/
2.4.4. Реализација мере Субвенција за самозапошљавање ОСИ	НСЗ	ЈЛС донатори	2026.	Буџет РС	/	/	/	/
				Донаторска средства				
2.4.5. Реализација мере Јавни радови за ОСИ	НСЗ	ЈЛС послодавци	2026.	Буџет РС	/	/	/	/

Мера 2.5: Побољшање положаја незапослених Рома и Ромкиња на тржишту рада							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: општина Књажевац							
Период спровођења: 2024-2026. године				Тип мере: <i>подстицајна</i>			
Показатељи на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљна вредност у 2024.	Циљна вредност у 2025.	Циљна вредност у 2026.
Учешће незапослених Рома у мерама АПЗ у односу на укупан број Рома на евиденцији незапослених	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.	25%	26%	27%

Учешће Рома запослених са евиденције НСЗ у односу на укупан број Рома на евиденцији НСЗ	Проценат (%)	Извештај НСЗ		2023.	22%	23%	24%
---	--------------	--------------	--	-------	-----	-----	-----

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
		у 2024.	у 2025.	у 2026.
Буџет РС	Програм 0803 Програмска активност 0005			
Средства донатора (ГИЗ, ИПА и др)	/	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен	Тачан износ у овом тренутку није опредељен

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза програмским буџетом са	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2024.	2025.	2026.
2.5.1. Реализација мере обуке на захтев послодавца за незапослене	НСЗ	ЈЛС	2026.	средства донатора				

				Буџет РС				
2.5.2. Реализација мере Субвенција за	НСЗ	ЈЛС донатори	2026.	средства донатора				
				Буџет РС				
2.5.2. Субвенције за самозапошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих								
2.5.3. Реализација мере Субвенција за самозапошљавање	НСЗ	ЈЛС донатори	2026.	средства донатора				
				Буџет РС				
2.5.4. Програм унапређења запошљивости и запошљавања вишеструко рањивих Рома у пакет мера	НСЗ	ЈЛС донатори	2026.	Буџет РС				
				Средства донатора				
2.5.5. Реализација мере Јавни радови	НСЗ	ЈЛС	2026.	средства донатора				
				Буџет РС				

10. Категорије теже запошљивих лица које имају приоритет у укључивању у мере активне политике запошљавања

Теже запошљив незапослени јесте незапослени који због здравственог стања, недовољног или неодговарајућег образовања, социодемографских карактеристика, регионалне или професионалне неусклађености понуде и тражње на тржишту рада, или других објективних околности теже налази запослење.

У складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености Акциони план садржи категорије теже запошљивих лица које имају приоритет у укључивању у мере активне политике запошљавања.

Категорије теже запошљивих незапослених лица су екстензивно постављене и обухватају велики број лица која се међусобно разликују према нивоу запошљивости који поседују, тако да је неопходно обезбедити да се у мере активне политике запошљавања укључују само они припадници ових категорија којима је таква подршка потребна у циљу интеграције на тржиште рада. Такође је веома важно одредити врсту потребне подршке у сваком појединачном случају. Због тога се укључивање у мере активне политике запошљавања врши у складу са проценом запошљивости и индивидуалним планом запошљавања. На основу процене запошљивости одређује се ниво потребне подршке, а у индивидуалном плану запошљавања утврђују се конкретне активности и мере које лице које тражи посао и Национална служба за запошљавање треба да предузму у циљу повећања запошљивости и запошљавања лица.

У оквиру појединих мера активне политике запошљавања дефинисане су категорије теже запошљивих лица која се укључују у меру, а у мерама у оквиру којих нису дефинисане категорије, приоритет за укључивање имају незапослена лица из следећих категорија:

- лица без основног образовања и завршене средње школе;
- млади до 30 година старости без радног искуства;
- жене, а посебно жене из мање развијених и девастираних подручја;
- особе са инвалидитетом;
- Роми на Ромкињу;

- корисници новчане социјалне помоћи и других услуга социјалне заштите¹⁹;
- лица старости 50 и више година;
- дугорочно незапослена лица која посао траже дуже од 12 месеци, а посебно незапослена лица која посао траже дуже од 18 месеци;
- самохрани родитељи;
- супружници из породице у којој су оба супружника незапослена.

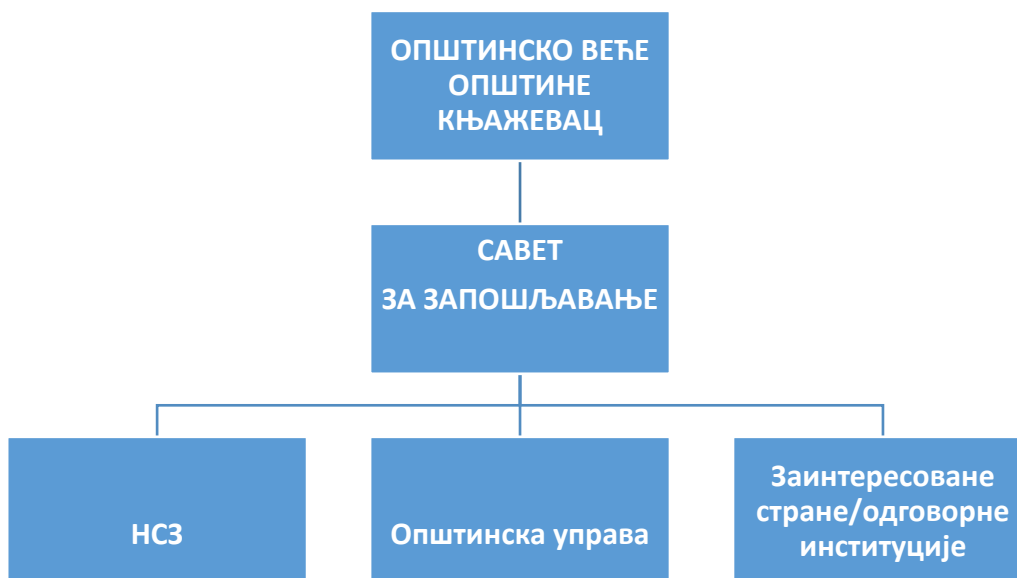
Посебан приоритет за укључивање у мере активне политике запошљавања имају лица која се суочавају са више фактора отежане запошљивости, односно, која припадају у две или више претходно наведених категорија теже запошљивих лица.

Сходно уведеној пракси родног буџетирања, у мере активне политике запошљавања подједнако ће се укључивати незапослени мушкарци и жене, ради подстицања једнаких могућности за њихово запошљавање.

11. Механизми мониторинга и евалуације

Фаза имплементације Акционог плана за запошљавање је базирана на комбинацији акционог плана, организационе структуре и укључивању заинтересованих актера.

У циљу подршке и боље имплементације активности које укључују екстерне и актере из приватног сектора Савет за запошљавање координира и управља спровођењем Акционог плана и система праћења, кроз директну сарадњу са надлежним институцијама, преко партнерских споразума, потписаних од различитих актера, укључених у реализацију одређених активности/пројеката.

Мониторинг и евалуацију над спровођењем мера ЛАПЗ-а врши Савет за запошљавање.